

UDVARHELYI HIRADÓ

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI HETILAP.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fil. — Községek-, körjegyzők- és tanítóknak
egész évre 6 korona.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Becsek Aladár.

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora
50 fillér. — Megjelen hetenként egyszer, vasárnap.
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Vadházasságok.

Vármegyénkben — mint az alispáni jelentésből kitétszik — a múlt év folyamán a vadházasságban élők száma 821 volt. Megdöbbentő nagy szám.

A világtörténet nagy könyvében a különböző nemzetek erkölcsi állapotának elbírálásában s illetőleg a hanyatlás mérlegelésében jelentékeny szerepet fognak játszani a vadházasságok. Az ember mint erkölcsi lény csak akkor közeledik elhivatása felé, ha erkölcsi mivoltának gyarapodását mozdítja elő a célhoz jutásra való törekvését s mind az, ami ez eleibe akadályokat gördít, vagy áttörhetetlen gátokat köt, mint az ember eredeti természetével, morális életével, az élet legmagasabb és legszebb céljaival homlokegyenest ellenkező tény, büns merénylet számba megy és büntetendő cselekmény.

Csodálatos mégis, hogy a vadházasságok megakadályozására az előforduló esetek megbüntetésére éppen semmi törvényes intézkedéssel nem találkozunk, sőt ellenkezőleg, mintha ez a degeneráló állapot az emberi életnek természetes következménye volna; közigazgatási rendelkezés folytán még az egyházak azon régebbi — igaz, hogy célhoz nem vezetett — intézkedései is, melyek szerint a vadházasságban élők a közigazgatási hatóságokhoz átiratván, azok által egymásnak az elhagyására kényszerítették: végképen eltöröltettek.

Egyébiránt a vadházasságok keletkezésének ideje, nem a régen mult időben gyökerezik s még a 18-ik század vége felé, mint ritkaságról emlékszik meg egy udvari rendelet, hogy a vadházasságok, — ha valahol előfordulnának, megbüntetendők, s terjedése minden törvényes eszközzel megakadályozandó. Más hivatalos rendelet vagy törvényhozási intézkedésben sehol a vadházasságok ellen irányzott, semmiféle rendelkezéssel nem találkozunk.

Nálunk Magyarországon, míg a tiszta, nemzeti önérték dominálta a helyzetet: nagy ritkán láttunk vadházasságot; a nemzeti önérték megpuhításának, az általános demoralizációnak, a nemzeti életet megsemmisíteni célzó törekvéseknek köszönhetjük a vadházasságok nagyobb arányban való kiterjedését és pedig olyan rugók befolyása következtében, melyek a nemzeti érdekek védelmét tüzték célul még a vadházasságokban.

Köztudomású dolog, hogy a nemzet önvédelmi harcát követő időben a nemzet virágát, ifjúságát leszakították a nemzet kebeléről, idegen országokba vitték katonáskodni s ott tartották 8—12 évig nagy nehéz szolgálatban, hogy mikor a 8—12 év előtt düzzadó erőtől, megcsattant egészségtől, vérpiros ifjúság a katonaságból hazakerült, összetört, elbetegesedett, nemzeti önértékéből kivetkötött, mindepre képtelen, minden iránt érzéketlen, roskatag öreg ember lett.

A ki a közönséges életviszonyokat tanulmány tárgyává tette, avagy csak figyelemmel kísérte is: mindenki tudhatja, hogy az embereknek az élet által felállított korlátokkal elkülönített, ezernyi ezer osztályát, bizonyos láthatatlan, de mégis könnyen észlelhető és észrevehető érdekszálak fűzik össze. A jobbmódu falusi gazda igaz őszinteséggel, bizalommal, barátsággal, csak a hasonló forma gazdák iránt viseltetik; a szegényebb sorsuakkal való érintkezésének minden tényéből, mozdulatából, beszédéből kilátszik, hogy ezek nem tartoznak vele egy kategóriába; tehát az egyszerű életviszonyok között is roppant sok érdekosztály képződik.

A hasonló sorsban élők között a barátságos viszony arra is kiterjed, hogy gyermekeiket már kicsiny korukban eljegyzik egymásnak s ha felnőnek, úgy a mint a szülők által elő volt irányozva, — alkotnak családot.

Megvagyunk győződve felőle, hogy egészen ön-

tudatlanul történik, de ezen magán családi érdek, nagy nemzeti érdeké fejlődik, mert egy poliglott országban az a nemzet van az uralomra jogosítva, a kinek birtokában van a föld, éppen azért a törvényes formák és az erkölcsi törvények megtartása mellett, ezen érdeknek a fejlődését nemcsak megengedhetők, hanem éppen kívánatosnak tartjuk.

Az új alkotmányos aerát megelőző szomorú és gyászos időben a házasságok törvényes megköthetése sokkal több akadályokba ütközött, mint a mai időben s főleg az volt a legnagyobb akadály, hogy a fiatalságnak huzamos éveken át kellett katonáskodni. A dolgon úgy igyekeztek segíteni, hogy mielőtt az ifjú katonának elmenne, az előtt a kiszemelt leánygyal összeházasították már 16—17 éves korukban s míg az ifjunak katonáskodni kellett menni, már 2—3 gyermekes apa lett belőle s a házasságot csak azután törvényesíthették, mikor a hosszú-hosszu katonai évek, idegen országban leteltek.

A megszokott rosszat sokkal nehezebben szokja le az ember, mint a milyen nehezen szokja meg a jót, pedig bizony a jónak gyakorlásában sem tanusítunk kellő szorgalmat. Ez az oka, hogy alkotmányos életünk újraéledése után sem szüntek meg a vadházasságok, dacára annak, hogy a protestáns felekezetek, a viszongó házastársak elválasztásának a módját igen megkönnyítették.

Miután az új reform törvény értelmében a kir. törvényszékek előtt folynak a válókeresetek, s azoknak minden fellebbezés nélkül meg kell járniuk a legnagyobb ítélkező fórumot is, — a mely igen sok esetben az I és II-od foku bíróság ítéleteit teljesen megsemmisíti: a válóperek igen nehezen, igen költségesen mennek keresztül, a viszongó házasságok pedig igen gyakori esetet képeznek: arra a gondolatra jöttek az emberek, hogy a még — mondhatni — csak gyermekek között, az az 15—18 éves növendékek között eszközöljenek házasságokat, természetesen a törvényes formák megtartása nélkül, s ha az ifjak nem tudnak egymással élni: minden költség és válókereseti fáradság nélkül egyszerűleg a faképnél hagyják egymást, s mindkét fél másfelé kísérti meg szerencsáját a boldog családi élethez.

És ez nemcsak törvény által nincsen tiltva, sőt ellenkezőleg a törvény által hallgatólag approbálva van, amennyiben törvény és miniszteri rendelet intézkedik arról, hogy az ilyen házasságokból született gyermekek, a legkiválóbb gondozásban részesítsenek. Igen humánusnak tartjuk a törvény és miniszteri rendelet intézkedését, ha az előforduló ritka esetekre vonatkoznék; de tul és pedig igen tulhumánusnak találjuk, hogy az ilyen gyermekek születésére nézve semmi szigorító és tiltó rendelkezés nincsen.

Minthogy bármely nemzetnek a nagysága, morálisitásának a szilárdságában rejlik, a szaporodó vadházasságok pedig kétségtelenül demoralizációra vezetnek: igen kívánatos volna, hogy a törvényhozás a válóperek befolyásának egyszerűsítéséről, a költségeknek a minimális összegre való redukálásáról gondoskodjék, mert a jelen körülmények között sok a szerencsétlen házasság, mely az előforduló nehézségek miatt fel nem bontható; s legyen bár valaki akár milyen módos, ha egyszer elutasított válókeresetével, az többet soha meg nem indítja.

Ha a törvény óhajtott módon átalakíttatnék, s a költségek a legkisebb mértékre mérsékeltenének: akkor a szülőket és gyámokat kellene felelőssé tenni, gyermekeik és gyámoltjaik erkölcsi mivolta felől, s főleg a vadházasságok megakadályozására nézve, s akkor hiszük, hogy a mostani szomorú erkölcsi állapotok megváltoznának, s morális helyzetünk megerősödése, erkölcsi érzékünk kifejlődése, megdöntetetlen alapját fogná képezni nemzeti nagyságunknak.

K—k.

Belföld.

A közigazgatás egyszerűsítése. A közigazgatás államosításától még távol állunk, távolabb, mint az adóreform létesítésétől, de a közigazgatásnak a mostani alapokon való egyszerűsítése el nem odázható kérdésként áll előtérben. Ilyennek ismerte fel azt a kormány és már kolportálják is azokat az *irányelveket*, melyek alapján Széll Kálmán miniszterelnök, mint belügyminiszter a közigazgatás egyszerűsítését a legközelebbi jövőben keresztülvinni szándékozik. A közigazgatást egyelőre a meglévő alapokon és az adott keretekben igyekezik a kormány — több új törvény által — reformálni, mely körülmény eléggé bizonyítja, hogy az államosítás nehéz kérdésének teljes megoldása csak hosszú idő múlva kerül szónyegre.

Ami az ugynevezett *egyszerűsítést* illeti, már annak neve is mutatja, hogy beható, a mai rendszert felforgató reform nincs tervbe véve. Az elintézés gyorsabbá tétele képezi a kontemplált reform számos pontját, melylyel, természetesen, együtt jár az akták számának csökkentése, a szóbeliség előtérbe lépése, a felelősségi eljárás gyorsítása és a kezbesítésnek a posta igénybevitelével való egyszerűsítése. Mindezek kívánatos és hasznos intézkedések lesznek, de gyökeres változást azoktól senki ne várjon; különösen addig ne, amíg a bürokratizmus az államhivatalokban utját állja az ügyek gyors elintézésének. Mert a megyék, városok és községek adminisztrációjába innét fészkelte be magát a rákfene; az okot kell tehát első sorban elhárítani, hogy az okozat megszűnjék.

De a tervezett reformok között kiváló fontosságú a vármegyék pénztári és számvevőségi teendőinek ellátásáról, továbbá a gyámpénztári tartálékalkapok és jövedelmek rendeltetéséről, valamint a közszolgáltatások kezelésének egyesítéséről szóló törvényjavaslatok, melyek ez idő szerint még a tanulmányozás és előkészítés stádiumában vannak.

A megyék többé pénztárakat nem fognak kezelni. Az összes megyei pénzek az állampénztárba kerülnek, de az alispán rendelkezik azokkal. A vármegyék és a községek pénzeinek kezelését a kormány a *kir. adóhivatalokra* szándékozik bízni, oly módon, hogy a megyei és községi pénzkezelés idővel teljesen megszüntetettnek. A pénzkezelésnek a postatakarék-pénztárra bizása tehát — úgy látszik — csődöt mondott, amint mondják, azért, mert a csekk- és clearingforgalom igénybevétele rendkívül megnövekedte a megyei és községi pénzkezelést és a számvitelben több zavart okozna, mint a mai rendszer.

Mi a megyéknél divó pénzkezelést nem akarjuk sötétebb színűre festeni, sőt elismerjük, hogy a megyéknél e tekintetben igen türelhető a helyzet. De már a községi pénzkezelés csakugyan megérett a reformra és ezzel a közigazgatás államosítására várni nem lehet. Kérdjük azonban: mennyivel több biztonságot nyújt a városi *municipiumok* pénzkezelése és mivel érdemelték meg a városok azt a bizalmat, hogy a pénzkezelési joguk továbbra is fentartassék? Szeriatünk, ha a megyei pénzkezelést a közérdek által követelt biztonsági érdekében a kir. adóhivatalokra bizzák, ezen hivatalok bizandók meg a városi pénzkezeléssel is, melynek rendszere a megyei rendszernél semmivel sem jobb, sem több biztosítékot nem nyújt.

De tisztázni kell a kérdést is, hogy az adóhivataloknak a megyei, városi és községi pénzek kezelésével való megterhelése nem okoz-e az államnak rendkívül nagy kiadásokat, valamint figyelembe veendő az is, hogy a sokféle pénzek kezelése nem szül-e az adóhivataloknál az ügyvitelt késedelmessé tevő zavarokat. Bizonyos, hogy az adóhivatalok tisztai létszámát szaporítani kell és az állam által elvállalandó

nagy felelősségnek megfelelő kezelési rendszert kell beállítani. Az az újabb kérdés merül tehát fel: vajjon nem volna-e lehetséges a reformot az állam nagyobb megterhelése nélkül keresztül vinni, illetve a megyéket, városokat és községeket a pénzügykezeléstől anélkül felmenteni, hogy ez az állami kiadásokat ne növelné, mégis azonban a kezelés, a biztonság, pontosság és szabatoság minden követelményeinek megfelelően.

A „Magyar Pénzügy” igen életrevaló indítványával lépett elő, a mely eszméje őt az Osztrák-magyar banknak a valutarendezés befejezése után biztosított szerep vezette, mely szerint a jegybank válik a két állam pénzügykezelőjévé. Ha erre a jegybank képes, miért ne foglalkozhatnánk azon kérdéssel, hogy a megyék és községek pénzeinek kezelésével — természetesen megfelelő szigorú kautellák mellett — az erre vállalkozók közül kiszemelendő pénzügyintézetek biztatásának meg és pedig oly módon, hogy a különböző célú pénzek, például a kassza domesztika, az árvapénzek, az útalap, alapítványok stb. ezen csoportok szerint osztatnának meg a helyi pénzügyintézetek közt. A biztosíték, melyet ezek beszolgáltatni kötelesek volnának, óvadékképes, bármikor kicserélhető értékpapirokból állana, mely biztosíték állami kezelés alá volna helyezendő.

Ily módon a közpénzek a közérdeket szolgálják, az államnak a kezelés nem kerülne semmibe, a garanciát pedig a pénzügyintézetek által letett biztosítékok alapján nyugodtan elvállalhatná.

Az acetilénvilágítás.

Azok között a közhasznú találmányok között, amelyek a letűnt századnak a „technikai haladás százada” nevét adják, méltán a legelső sorban foglalt helyet a kalciumkarbid megtalálása és az acetilénvilágítás. Olyan találmány ez, amely lehetővé teszi, hogy a legkisebb térfogatú testben beraktározott energiával, mindenütt, ahol csak vizet lehet kapni, minden különösebb, helyhez kötött felszerelési munkálatok nélkül, a napfény intenzívításával és fényhatásának természetességével vetekedő világosságra tehetünk szert, még pedig gazdaságosan.

Az eszme igen egyszerű. A szénben ősidők óta összegyűlt hő és fényerőt technikai előkészítés nélkül, közvetlenül kicsalni: ez a feladat. Ennek legalkalmasabb módja a szénnek mészkezelésével való egyesítése, mert ha a víz ér hozzá, a víz a kőszénből a mészbe átment energiát felszabadítja. Ez az amerikai Wilsonnak sikerült s rövid 2 év alatt eddig parlagon

heverő ezer meg ezer lóerejű vizesést használnak fel a villamosság előállítására, amely a mésznek és kőszénnek egyesítéséhez szükséges több mint 3000 fokos meleget szolgáltatja. Ebből a szempontból fontos azokra a vidékekre nézve, amelyekben ily nagy esésű zuhatagok vannak. Közvetlen közgazdasági szempontból sokat nyertek általa első sorban Észak-Amerika, azután Skócia, Skandinávia, Bosznia, Svájc és Norvégia. Ezek vezetnek a kalciumkarbid termelése tekintetében.

Ami az acetilén minél tökéletesebb felhasználását illeti, ebből a szempontból, úgy az elméleti, mint a gyakorlati technika terén az elsők a német tudósok és telepek, melyek mellett azonban nem egy magyar szakember is megállja helyét. Magasan álló szaktudomány és kiterjedt szakirodalom az eredménye az ambiciózus munkálkodásnak Németországban, ahol ma már száznál több iparvállalatot foglalkoztat ez az új iparág.

Ami azonban az új világításnak általános fontosságát kölcsönöz, az az a feladat, amely a világítási technika fejlesztése és a jó világításnak, hogy egymondjuk decentralizációja tekintetében jutott osztályrészre. Mert aki látta, az tudja, hogy fényhatása egy szinten áll a villamos ilylápéval, sőt még fokozható is, és különösen olyan helyen, ahol sem villamossal, sem kőszénizzal világítani nem lehet, az acetilénvilágításnak felsorolt előnyeit bizonyára megtudják becsülni. Kisebb városokban, vasuti állomásokon, posta, távirda és egyéb hivatalokban, szállodákban, gyárakban, tanyákon mindenütt, ahol petrólevilágítás bármily okból nem felel meg, ott az acetilénvilágításnak természetes hivatása van.

És hogy abban a régi mondásban, amely szerint a közönség szélesebb körei minden újítást minden alapos ok nélkül bizalmatlansággal fogadnak, sok az igazság, az itt is bebizonyult. Mert amíg az összes vasutak legelső sorban a porosz, kiváló mértékben a magyar államvasutak már kezdettől fogva rendszeresítették a vasuti állomásoknak és kocsiknak acetilénvilágítását, addig a nagy közönség még mindig nem veszi róla kellően tudomást, vagy ha tudomást kell venni róla, akkor a robbanások krónikáját veszi elő tromfnak. Magamagától pedig az acetilén egyáltalán nem robban fel, ha tisztítva lett is, úgy robbanást csak szándékosan vagy gondatlanul való direkt meggyújtás által lehet előidézni. Már pedig ily esetben melyik világító anyag nem robbanna fel. A mindenütt alkalmazott petrólevilágítás még leginkább. Különben is ezeket az eseteket generalizálni éppen annyi, mintha senki sem akarna

felülni a vasutak, mert a vasuton utazók 0.008%-a az egy évben előforduló 3 összeütközés miatt balul járt. Ha a vasutak, amelyek pedig félve őrzik az utazók biztonságát, épp az utazók kényelme szempontjából alkalmazzák napról-napra fokozottabb mértékben az acetilént, akkor bizonyára van okuk arra, hogy ezt tegyék. A porosz államvasutak a múlt évben körülbelül 1 millió kilogramm kalciumkarbidot használtak fel, a múlt évi szükségletet pedig 3 millióra becsülik. A vasutak az acetilént olajgázhoz keverik és pedig $\frac{1}{4} : \frac{3}{4}$ arányban. A keverés által elért fényhatás háromszorosa a tiszta olajgáz által előidézettnek. A proz postakincstár pedig a berlini központi épületet rendezte be önálló teleppel tiszta, nem kevert acetilénvel való világításra. A telep fenállása óta kifogástalanul működik.

Egyik nagyon gyakran hallható ellenvetés az, hogy az acetilén az egészségre ártalmas hatással van. Tény az, hogy a fejlődésnél oly melléktermékek is állnak elő, amelyek (mint az ammoniak, kénhidrát, foszforhidrát) kellemetlen szaguk és amelyeknek jelenléte nem kívánatos. A szaktudomány azonban a mai napig is a mechanikai és vegyi tisztításoknak olyan módjait állítja rendelkezésünkre, amelyek ezeket a hátrányokat teljesen kiküszöbölik. A gázfejlesztők terén pedig szintén olyan perkt, önműködő és kézzel táplált szerkezetek konstruáltak, amelyek a veszélytelenséget abszolúte biztosítják. Nem kell egyéb ennek bebizonyítására, mint az óknak, a kipróbált rendszereknek elterjedéséről összeállított statisztika.

Hogy bajok is történnek, azt csak annak kell betudni, hogy egy ilyen nagy elterjedésre számító újításnak mindig vannak hivatlan apostolai, amolyan dillettáns-Edisonok, akiknek baklövésai azután száz meg száz szakember munkájának elismerését meg-hiusítják és egy életképes, fontos iparágat diszkreditálhatnak. De éppen a benne rejlő előnyök okozzák, hogy sem ezek az igazi szerencsétlenségek, sem a mellékletek által sugalmazott „lebeszélések” nem árthatnak az ügynek.

Bennünket legközelebről a legközvetlenebb közgazdasági szerepe érdekel. Pedig ilyen is van és pedig az, hogy a kartelek áremelő intenczióit, mint közvetlen versenytárs, a fogyasztási kontingens kibebiztosítása révén egészségesen mérsékelje és örvendeztesse az, hogy ma már a kalcium karbid nagyban ára Budapesten 18—20 forint között váltakozik, mely ár mellett az acetilénvilágítás a petrólevilágításnál ca 40%-al olcsóbb.

D—y.

Művész és Műkedvelő.

— Irta: Iván Ede. —

Azok között az annyiszor agyonemlegetett spleenes angol tudósok vagy az egyéb foglalkozás híján „dilettánskodó” filozófikus német statisztikusok között akad akárhány is, aki képtelenebbnél képtelenebb dolgok „kiszámításával” foglalkozik, de olyan, aki a világ — vagy redukáljuk Európa — dilettánsai létszámának meghatározására adná fejét, alig van. Helyezkedjünk ezeknek a „mindent kiszámító” statisztikusok ideális álláspontjára s fogadjuk el azt az esetet, hogy akadna ilyen merész vállalkozó ur is, nos, ez esetben ennek a „kiszámító” urnak munkája volna a legmeddőbb minden józan és hiábavaló földi foglalkozás között és ez az összeállítás volna — a legdilettánsabb. Kiszámítani, mennyi dilettáns „működik” a földkerekségen, Istenem, micsoda gyönyörűen kedves dolog! Akadt azonban mégis egy német — humorista, aki hozzávető humorral (nem számitással!) azt állította, hogy Európában minden négyszögkilométerre husz dilettáns esik. Van valami keserű rosszaság is ebben a humoros statisztikában, amely talán csupa véletlenségből — közel ballag a nagy igazsághoz.

Dilettáns az, aki arra adja magát, hogy a tudomány vagy művészet bármelyik ágával kizárólagosan saját szórakozására, lelki gyönyörűségére foglalkozik, anélkül, hogy ezt élethivatásává vagy behatóbb tanulmányozás tárgyává tenné. Ez nagyjában a lexikonszerű magyarázat. Nézzük közelebről ezt a definíciót. Hát a művész, egyszersmind nem szórakozásból, lelki gyönyörűségéből „is” űzi-e művészetét? Az a dilettáns, aki ebből a szórakozásból élethivatást csinálna, vajjon művész volna-e? Vagy az a művész, aki hivatás-szerűleg elhagyja művészetét s azontul csak szórakozásból foglalkoznék vele, dilet-

tánsá degredálnának-e, e lépés elkövetése által? Tehát a fenti definíció nem épen találó.

Nézzük tehát mi a művészet. Lexikonszerűleg körülbelül így definiálhatjuk: művészet mindazon tökéletességig kiképzett képesség — szűkebb fogalomban — bizonyos képesség tökéletessége, mely felmagasztal, nemesít és az emberi érzelmeknek gyönyört szerez, vagy — művészet: valami szép s nemes érvényrejutásának lehető legtökéletesebb fokra való emelkedése. Művész tehát e szerint az volna, akinek meg van a képessége, hogy szépet s nemeset alkot-hasson. És vajjon nincs-e meg a dilettánsnak is ez a képessége? A lexikonszerű okoskodás nem is czáfolja meg ezt a feltevést, de azt mondja, hogy a dilettáns „kizárólagosan” — a priori — a maga, míg az igazi művész a maga és „mások” gyönyörködésére is űzi művészetét. A dilettáns nem „él” ebből a képességből, míg az igazi művésznek ez a hivatása. Tehát amint látjuk, a lexikonszerű okoskodások sántikálnak. Vajjon a művész (hivatott), aki például később hosszabb időn át nem csupán a megélhetés érdekében foglalkozik művészetével, dilettánsná vedlik-e?

Dilettantizmus művészi szempontból: csekélyebb értékű foglalkozás, afféle hig lére eresztett művészet. Dilettantizmus mint fogalom is kicsinyesebb érték, míg a művészet a tökéletességek magaslatán trónol, vagy oda igyekezik. A humorista azt mondaná: dilettáns az, aki magát művésznek tartja. Ez a humoros megokolás is tart valami igazságot magában. A tapasztalat amellet tanuskodik azonban, hogy a műkedvelők között igen sok igazi kvalitású művész van, viszont a hivatásos művészek között nem egy a kontár.

Ezek a hasonló okoskodások nem megdöntő bizonyítékuak. De hát valóban oly nehéznek látszó dolog választalat felállítani a művészet és a dilettantizmus között?

Egyik német esztétikus azt állítja, hogy dilettantizmus és művészet egy és ugyanaz; a hogy vesszük. Szerinte művészet, mint olyan, önmagába véve, objektive, abszolúte értékben nem létezik a külső megokolások szempontjából. A művészet egy vagyonteljes forrás, — mondja — amelynek mélyébe, aki bele tud látni, egy érzés, amelyet ki nem úgy érez át, mint az átlag ember: az művész. Akiben nincs meg az exkluzív, intuitív képesség, az soha nagy s igaz művész nem lehet. Lehet hírneves ember, sőt élethivatásává teheti a művészetet, mindez nem kritériuma igazi művész voltának.

Mert a dilettáns is alkothat szépet, nemeset, csak talán nem oly tökéleteset, mint a hivatott művész, aki már hivatásánál fogva is, — hogy úgy mondjuk, gyakorlottabb, biztosabb kezű alkotásaiban.

S vajjon, ha a szemléltető elé állítunk például egy vásznat, amelynek alkotóját éppen nem ismeri, megtudja-e mondani — minden esetben — mintegy biztos ítélőképességgel, hogy hivatott kéz, vagy a műkedvelő ecsetje készítette-e? Azt mondja rá legfeljebb jó vagy rossz kép vagy kezdő ember műtő-kája, ilyenkor összehasonlításában mintegy elejti vagy öntudatlanul elfelejti a művészet és dilettantizmus közötti párhuzamot, disztinkciót.

A művészet igazságának, nemességének s valódi értékének mértéke tehát az érzés, melyből az fakad vagy helyesebben az átérzés, melylyel a művész intuitive — lát. Mennél mélyebb, őszintébb ez a benső látás, mennél inkább — hogy úgy mondjuk — ösztönszerűbb ez a benső lelki szükségérzetből jövő ki-nyilatkozás érzete, annál tisztább, igazabb, művészi-esebb az alkotása. Ez volna a pszichológiai megokolás, ami talán a legigazibb, de gyakorlatilag a legnehezebben érvényesíthető megkülönböztetés.

Aki a művészet bármely ágát csupán időtöltésből, talentumának fitogtatása céljából, számító észjárásból űzi, az dilettánskodik.

Ujdonságok.

Csöndes évforduló. Április 11-én kelő nap csendesen elvégezte dolgát és szépen lenyugodott anélkül, hogy városunk lakosságának nagyrésze tudomással bírt volna arról, hogy ünnep volt, országos ünnep, mit törvénybe ígattak. És bizonyára jó hosszú idő fog elmúlni addig, amíg ez a most még hivatalos ünnep, a mely tulajdonképpen márczius 15-ét akarná helyettesíteni, általánosan ismertté és elfogadottá válik. Hogy ez megtörténhessék, ahhoz a kalendárium csinálók jóindulata is szükséges lesz, mert a míg április 11-ét a naptárakban nem vörös betűkkel és számokkal készítek, addig, mint ünnep nem érvényesül. Így tehát most is, mint a megelőző 2-3 éven át, kizárólag a hivatalos körök tekintették ünnepnapnak, a mi istentisztelettel járt. Maga a nagyközönség, nem lévén munkaszünetes nap, hétköznapiasan végezte dolgát s egyáltalán nem vett tudomást az ünnepéről. Az a néhány zászló, amelyet egy pár iskolán és hivatalos épületen lengetett a szél, alig volt észrevehető. Hévületről, a mely férfiakat és nőket elfogott volna, lelkesebb érületről szó sem lehetett. Délelőtt az egyes hivatalok testületileg vettek részt az istentiszteleten.

Eljegyzés. A napokban jegyezte el *Márton Lajos Lázár* Katinka kisasszonyt Székelykeresztúron.

Husvétli ünnepek. Esztendőnk óta nem volt városunknak olyan szép husvétja, mint az idén. Az égiek különös kegyelme mosolygott a földre és boldoggá tette az emberiségnek azt a részét, amely ilyenkor már vágyik a zöldbe. Csak a két napos ünnep az igazi ünnep. Mert olyan napot is ad, amelyen nem szomorít a holnap. A vasárnap örömet megzavarja a hétfő képe, a legszürkébb napé, amely bele-beleszól a vasárnapba a maga kegyetlen emlékeztetésével. A vasárnapnak husvétvasárnapnak kell lennie, hogy teljesen élvezhessük. A mikor másnap nem lesz hétfő, hanem husvétmásodnapja, s csak azután jön a hétköznap. Micsoda nagy bölcsesség volt a hétfőt is megszentelni, hogy szent lehessen a vasárnap! Kétnaposnak kell az ünnepnek lennie, hogy egynapos lehessen. E napon kezdjük a tavaszt, nem akkor amikor a naptár kezd. Mert a tavaszhoz nem a kalendárium kell, hanem hangulat. És verőfénynek kell ragyogni és napsugárnak kell melegíteni husvét vasárnapján. Mert verőfényes tavaszi időben előbb elbámulunk a városunkon, a délelőtti szertartáson, s azután kiszökünk belőle a határba, ahol egy kis szabad természetet hazudik a kopasz erdő és sovány mező, a melyeknek kirándulóhely a nevük. — A két ünnep délelőttjén a templomokat

Sajnos, a mai kor művészetének karaktere nagyrészt ezekből a felületes érzések összegéből alakult ki.

A modern kor életföltételei mellett azonban a fenti pszichológiai definíció ideális szabályai szerint ily értelemben vett igaz művészt fogni — majdnem lehetetlen volna. Szuverén hatalommal, ellentmondást nem tűrő érvekkel szól e kérdésbe — a kenyér.

Ezreken tódulnak a művészet szabad s széleskörű terrénjára. Egyiket a művészeti pályák szabad világa, a másikat sajátosság szellemi élete vonzza, legtöbbjén azonban ebbe a hangulatos millióba takarított kenyér hívja, amelynek kigöngyölítését, ha nem is könnyen elérhetőnek, de nem is épen fáradságos munkának véli a művészeti pályára induló vándor. Lassan azután eloszlik a hangulat s megmarad a kenyér, amely igen gyakran kemény harapásu.

Első sorban tehát a megélhetésre irányuló tényezők jönnek felszínre, igen gyakran azután az erőszakos viaskodás alatt a fenékre nyomják a művészet nemesebb, fenköltebb érzéseit, lelkesedését az intuitív lélekből fakadó ambíciót s vagy amire keresztyűlni magát s a megállapodás nyugodt révébe ér, a művészet színe lekopik s megmarad — a foglalkozás.

Aki azután csupán kedvtelésből biztos eszközökkel, — mondjuk — dilettánskodó hajlamokkal indul a művészeti pályára, ép úgy megértheti azt a titkos forrást, amely nemcsak a hivatott művészek számára bugyog fel. Aki megtudja érteni művészetét, bele tud hatolni szívével, érzésével annak titkaiba, önmagáért szereti, — bár józan gondolkodással megalkuszik s számadást csinál is az anyagi oldalával az — művész.

Ezek a lelki s szellemi képességek avatják őt azzá.

járta a nép, a melyekben a feltámadás ünnepét ülték, míg első napján délelőtt százával hullámozott az utcákon, hogy végignézhessék, mint minden évben a határkerülők hazaérkezését. — Az ünnepi hangulatot nem zavarta semmi, városunknak szép husvétja volt.

Főispánváltások czímmel több napilap megemlékezik a vármegyénkben végbemenő főispánváltásról s szinte mint biztos esetet említi föl, hogy „Haller János gróf helyére Kürthy Lajos kerül“. Ha a napi sajtó többi híre is ilyen jól informált alapon áll, úgy valóban megérdemli a jó vidékiek támogatását.

A ref. kollegium ifjusága a kirándulási alap javára, május hó 4-én a vármegyebáz disztermében *Molnár Imre* tanár vezetése mellett zártkörű táncestetélyt rendez. Belépti díj személyenként 2 korona, családjegy 5 kor., tanulójegy 1 kor. A rendező bizottság a következőleg alakult meg: *Apáthy Zoltán* elnök, *Felszeghy István*, *Tóth Kálmán* alelnökök, *Derzsi Domokos* pénztáros, *Kersin Lajos*, *Szabó Gábor* ellenőrök; *Bódi Dénes*, *Czirmai László*, *Csia Pál*, *Csog Sámuel*, *Debiczky Gyula*, *Gáner János*, *Gidófalvy Károly*, *Istók Sándor*, *Kolláth Lajos*, *Lányi Imre*, *Máthé Sándor*, *Pávelka Jenő*, *Susztér János*, *Vajna Ernő*, *Viski Károly* r. b. tagok.

Egy hó közigazgatása. Udvarhelyvármegye közíg. bizottsága 10-én tartotta folyó havi gyűlését *Hollaki* főispán elnökle mellett, a melyen a mult havi ügyek nyertek elintéztést. A bizottsági tagok közül jelen voltak: *Dr. Damokos Andor*, *Ádám Albert*, *Sándor Mózes*, *Dr. Lengyel József*, *Dr. Nagy Samu* h. tiszti ügyész, *Diemár Károly*, *Daniel Lajos*, *Leichtner Gyula* h. főmérnök, *Ferenczy Gyula*, *Ugron János*, *Gyarmathy Ferencz*, *Dr. Mezei Ödön*, *Zonda József*, *Dr. Keith Ferencz*. — *Hollaki* főispán megnyitójában részvétellel emlékezett meg *Bedő Ferencz* haláláról, kinek elhunytával, úgy mond, súlyos veszteség érte a bizottságot; indítványára a élete javakorában levő férfi emlékét a bizottság jegyzőkönyvében örökléte meg. — *Dr. Damokos* alispán jelenti, hogy alispáni iktatóra a tárgyalás alatt álló hóban 1588 ügydarab érkezett, amelyből 1323 elintéztést nyert. Egy óra érvényes utlevél 145 adatott ki; a pénztárt váratlan vizsgálata alkalmával, rendben taláta, szabálytalanság nem fordult elő. A közigazgatás minden ágában megfelelő pontosságot tapasztalt. A főispán közbelépése által a megyei letermelés biztos alapokra helyeztetett, s a gyár még az év folyamán felállítatik. *Ugron János* az alispán jelentésével kapcsolatban helyesnek találta, ha a bizottság a minisztert ismételtlen megkeresné egy *M.-Hermányban* felállítandó csendőrsz. ügyében, a mely ott föltétlen szükséges. A bizottság a kir. ügyész átirata alapján is ezt elhatározta. *Ugron* majd a községekben divó hanyag kéménysepréseket teszi kifogás tárgyává. Szükségesnek véli községenként ellenőrző könyv felállítását. Ugyancsak elengedhetetlennek véli, hogy a cselédekről községenként nyilvántartást vezessenek, amivel talán majd meggátolják azon anomália, hogy egy cseléd 2-3 helyre is elszegődjék, s a legnagyobb munkaidő beálltával Romániába vándoroljon. *Daniel Lajos* képtelenségnek találja azt a körülményt, hogy egy börtönre ítelt cseléd kosztját az illető gazdája hordozhassa. Konkrét esetre hivatkozik, a midőn a h-oklándi járásbírósg megbüntetett cselédet rabkosztra nem fogadott el. *Diemár* kir. ügyész engedelmet kér, hogy ez ügyben biz.-nak jelentést tehessen, mivel az ügy aligha nem tévedésen alapszik. *Damokos* alispán *Ugron* felszólására megjegyzi, hogy intézkedni fog, hogy a községekben a kéményseprés szigoruan ellenőriztessék. A cseléd mizériákról tudomással bír, azonban ezeken praeventiv intézkedésekkel segíteni nem lehet, legfontosabb megtorlással élni. A bizottság a jelentést tudomásul veszi. — *Ferenczy Gyula* árvaszéki elnök jelentése szerint a megye árvaszékének iktatójára 2380 drb. érkezett, megelőző hóról pedig 499 jött át elintéztetlenül; 2403 elintéztést nyert. Gyámság előtt a hó végével 10646, míg gondnokság alatt 704 egyén maradt. Székelyudvarhely város árvaszékének iktatójára 149 érkezett, a melyből 19 nem intéztett el. Gyámság illetve gondnokság alatt 439 egyén maradt. — *Dr. Lengyel József* m. főorvos jelenti, hogy a lefolyt hó közegészségügyi állapota a megelőző hóhoz viszonyítva kedvező volt. A magán orvosi gyakorlatban a heveny hurut bántalmak fordultak elő enyhe lefolyással. A kórházban 186 beteg ápolatott, míg a hó végével 47 férfi és 46 nő maradt vissza. — *Sándor Mózes* kir. tanfelügyelő bejelenti, hogy a tárgyalás alatt álló hóban 14 iskola lett meglátogatva, a melyek mind megfelelnek a

követelményeknek. A tanév folyamán összesen 98 iskolát vizsgáltak meg. — *Diemár Károly* kir. ügyész jelentése szerint az udvarhelyi kir. trvszék fogházában 4 vizsg., 48 elítelt, a kereszturi jb. fogházában 6 elítelt, a h-oklándi jb. fogházában 3 vizsg., 20 elítelt, összesen 7 vizsgálati és 80 elítelt fogoly volt letartóztatva. — *Roediger Gyula* kir. pü. ig. helyettes jelenti, hogy egyenes adóban befolyt 26236 korona 59 fillér, hadmentességi díjban 372.28, bélyegdíj- és jogilletékben 15396.36, fogyasztási- és italadóban 48262.64, dohányjövédékben 32993 korona 30 fillér. Ideiglenes házádomentesség egyszem lett kiadva. — *Leichtner Gyula* h. főmérnök jelentéséből kitűnt, hogy ugy az állami, mint a törvényhatósági utak, s az uttest tartozékok jók voltak, közlekedési akadály nem fordult elő. A Méréfalva község határában eszközlendő utpálya felemelési munkálatok házilag fognak végrehajtani. A kadicfalvi hidra vonatkozólag jelenti, hogy az ideiglenesen javított. — *Zonda* áll. állatorvos jelenti, hogy a vármegye területén az állategészségügy kedvező volt, járványban egyetlenegy állat sem betegedett meg. A két Oláhfaluban a sertés zárlat megszünt. — Tárgysorozat rendén a bizottság igazolta a mult ülésről elmaradt biz. tagokat, ugyszintén tudomásul vette, hogy *Diószeghy* főmérnök szabadság ideje május 15-éig meghosszabbított, s a hivatal vezetésére ez időre *Leichtner Gyula* kir. mérnök bízott meg. — A tárgysorozat 59 magán természetű pontból állott s letárgyalása délelőtt véget ért.

Emléket az agyagfalvi réten! Az agyagfalvi réten felállítandó székelyemlék-alap javára adakoztak: *Lakatos Gáspár* tanító külön ivén 5 kor. 54 fill., *Káto József* gyűjtőivén 6 kor., *Benedek Árpád* gyűjtőivén 7 kor., *Dr. Jenei Elek* gyűjtőivén 6 kor., *Buzogány Elek* gyűjtőivén 1 kor., *Balácsi Dénes* gyűjtőivén 4 kor., összesen 29 kor. 54 fill. Ezt hozzáadva a már begyűlt 3666 kor. 92 fillérhez, az alapösszege tesz 3696 kor. 46 fillért. Fogadják a nemes szívű adakozók hazafias adományukért a végrehajtó bizottság hálás köszönetét. *Ferenczy*, végrehajtó biz. pénztárnok.

Udvarhelyvármegye gazdasági egyesülete a szűzgulyát 1901. évben ujabban fenntartani határozta. Legelési, pásztorkelési és felügyeleti díjat 1 drb borju után egyleti tagoknak 5 koronában, nem egyleti tagoknak 7 koronában állapította meg. Legelőül a „Tartód“ haszonbérlettel ki és a bejelentések f. évi május hó 1-éig az egyesület titkárnál, *Hlatky* Miklós tanárúal megtehető Székelyudvarhelyt.

Esküdtek névsora. A folyó hó 15- és 17-ikén megtartandó esküdtszéki tárgyalásokra a következő esküdtek nevei sorsoltattak ki: *Bedő Áron*, *Bedő Dénes*, *Benedek József*, *Ifj. Bencze Ferencz*, *Benkő Mihály*, *Csillag József*, *Dózsa Jakab*, *Gergely Dénes*, *Háberstumpf Károly*, *Jakab Antal*, *Jákobi János*, *Ladó Ferencz*, *Mekkei Péter*, *Molnár Károly*, *Nagy Ferencz földész*, *Nagy János*, *Nagy József*, *Nagy László*, *Orbán Dénes*, *Péter Mózes*, *Ráduly Mihály*, *Ifj. Simó Sándor*, *Solymossy Endre*, *Dr. Solymossy Lajos*, *Soó Gáspár*, *Szabados József*, *Szabó István*, *Szabó Mózes legifj.*, *Dr. Török Albert*, *Ugron Zoltán*. — Póttagok: *Ifj. Balácsi István*, *Id. Dézsi Antal*, *Gábor Márton*, *Glatz Károly*, *Haurik Alfréd*, *Kálnoki István*, *Mészáros Lajos*, *Orbán József*, *Ifj. Rájk József*, *Zsigmond József*.

Turógyár városunkban. Megemlékeztünk *Guttmann* Ede lipótó-szent-miklósi turógyáros ama tervéről, mely szerint az ottani gőz-turógyár mintájára városunkban is hajlandó egy gyárat állítani fel, ha az egyes megyei birtokosokkal a juh-állományt illetőleg szerződést köthet. *Guttmann* gyáros terve a közönség között megyszerte kedvező fogadtatásra talált, mivel könnyen mérleghető az az előnyök és biztos jövedelmi források, a mely a gyár felállítása által a gazdaközönségnek nyújtatik. *Guttmann*, mint értesülünk ez ügyben a kormányhoz kért adott be, a melyben kamatmentes állami kölcsönt kér, még pedig oly formán, hogy 10 évre 2500 kor; a következő években pedig 2000 korona engedélyeztessék a vállalata számára. Egyidejűleg az Udvarhelymegyei gazdasági együletet is megkereste, hogy a gyár létesíthetőségét tegye lehetővé. A gazdasági egyület ez ügygel tegnap tartott gyűlésében foglalkozott.

Rédoute Székelyudvarhelyen. Mult számunkban vetettük föl azt az eszmét, hogy városunkban részvényekre egy rédoute-ot építsünk, a mely a mellett, hogy városunk diszeül szolgálna s a polgárság erejének lenne igazi fokmérője, igen tisztességes jövedelmet biztosítana a részvényeseknek. Az eszmét általános tetszéssel fogadták, s már közelebről *Sza-*

káts polgármester a vagyonszámba tartókat értekezletre hívja össze, hogy az ügyet behatódobban megbeszélve, az megvalósulhasson.

Az udvarhelyi ref. egyházmegyei Értekezlet főköreinek igazgató választmánya és maga az egyházi Értekezlet f. hó 8-án, ünnep másodnapján délelőtt a ref. kollegium nagytermében dr. *Solyossy* Lajos kir. igazgató elnöklété mellett népes gyűlést tartott. *Bod* Károly tanár előadó jelentéseit a közgyűlés tudomásul vette s indítványára a protestáns-estélyeken közreműködőknek, ugyszintén a vegyeskar tagjainak és vezetőjének jegyzőkönyvi elismerést és köszönetet szavazott. Ugyszintén a női választmány tagjai is megválasztottak. A május hó 29-31. napjain tartandó kerületi értekezlet közgyűlése alkalmából városunkba érkező *Bartók* ref. püspök és a vendégek ünnepélyes fogadtatását elhatározták. A nagybizottság védnökéül *Kassay* F. Ignác gondnokot, míg az egyházközség részéről elnökül *Gyarmathy* Ferenczet, az egyházmegyei ért. részéről dr. *Kovács* Mórt választották meg. A nagybizottság öt albizottságra oszlott, u. m. fogadó, elszállásoló, templomi ünnepély, estélyi ünnepély és bankett rendező bizottságokra, amely bizottságoknak az elnökeit s a tagjait is megválasztották. A gyűlést megelőzőleg megboldogult *Bedő* Ferencz ref. pap emlékéért mindkét jegyzőkönyvben megörökítették.

Ádám Albert gyász. Ádám Albert vármegyei I. aljegyzőt, tb. főjegyzőt súlyos vesztés érte: édesanyja f. hó 9-én elhunyt. Temetése 11-én történt meg Gyagyban.

Valóságos szenzációt kelt mindenféle az „Ország-Világ“ husvéti száma. Egy hatalmas tartalomú könyvnek beillő füzet ez, tekintve vagy 40 szebbnél-szebb mesteri festményvel. A mi szépet és érdekést összelehetett fűzni egy koronába, azt mind benne találjuk az „Ország-Világ“ husvéti számában. Gyönyörű képei közül megemlíthetjük a Munkácsi Mihály krisztusképét, *Bonyereraunak*, a legkiválóbb francia mesternek Mater Kloroza című a Louvreban őrzött festményét. És végül egy gyönyörű sokszínű *műmellékletet* adott az „Ország-Világ“ ehhez a számához. „*Hazatérő breton halászkok*“ címe ennek a fontos kiállítású festménynek, melynek *Honti* Sándor, a jeles tehetségű festőművész a mestere. — Az „Ország-Világ“ a legelterjedtebb képes lapunk és előfizetési ára is mérsékelt, félévre 8 korona. A kiadóhivatal Budapest, V. Hold-ú. 7. sz. a. van és a husvétii számot is mutatványul az érdeklődőknek készséggel megküldi.

Uránia. *Kolozsváry* József a budapesti Uránia színház mintájára berendezett uránia színház tulajdonosa, városunkban a mai napon a vármegyei ház disztermében előadást fog tartani. A műsor igen érdekesen van összeállítva. Beléptidj I, II sor 2 kor. III, IV sor 1 kor. 40 fill., a többi sor 1 kor., földszinti jegy 80, deákjegy 50, karzati állójegy 40 fill.

Esküdtzéki tárgyalások. A helybeli kir. törvényszéknél a második esküdtzéki tárgyalás folyó hó 15-én és 17-én fog megtartatni. A bíróság a következőleg alakult meg: *László* Domokos elnök, *Demény* Ferencz és *Göllner* Béla bírák, *Szabó* István jegyző. A vádat mindakét alkalommal *Harmath* Jenő kir. alügyész, míg a védelmet 15-én Dr. *Válentsik* Ferencz, 17-én Dr. *Lukácsffy* István fogják képviselni. Az első tárgyalásra okot *Balló* Pető Elek magyarhermányi földész szolgáltatta. Mult évi október hónapban történt, hogy egy verőfényes őszi napnak délutánján a házak végében elhúzódó földeken a vádlott *Balló* Pető Elek és *Pető* Fábrián, kik régi haragosok voltak, összetalálkoztak. A két vastagnyaku székelly annyira dühbe gurult, hogy mindketten megkivánták a másik életét, s hogy ezt könnyebben elvehessék, egyszerre rohantak haza ki fejszéért, ki puskáért; azonban a helyszinere *Fábrián* ért ki gyorsabban. A jelen levő bíró látta, hogy a felindult ember roszban törte a fejét, s hogy az esetleges szerencsétlenséget megakadályozza, őt letögte. Ekkor érkezett meg Elek, a kezében egy hosszú csövű puskával. Röviden felszólította a bírót, hogy engedje el *Fábrián*t, mert nyulat bokrostól... A bíró csakhamar a helyzet magaslatára emelkedett s odébb is lépett, amire az Elek puskája nagyot dördült s a töltés *Fábrián* szívébe furódott. Azonban, hogy a meglőtt ember mekkora szívóssággal birt és gyűlölettel volt Elekkel szemben, misem bizonyítja jobban, hogy daczára a szívében ejtett sebnak, fejszéjével még mintegy 20-30 lépésre üldözte a menekülő gyilkost s csak ekkor lehelt ki lelket. A törvényszék *Balló* Pető Elek ellen szándékos emberölés büntetése miatt indította meg az eljárást. — A 17-iki tárgyalás tárgyat

halált okozó súlyos testi sértés képezi. Folyó év február hó 14-én Szentmihályon Szász Csunyi Ferencz cigány talán éppen nevenapját ünnepelte. Vendégszerető házában igen sokan gyűltek össze, köztük *Szász Csunyi* Dénes is, aki tekintettel a nevezetes alkalomra, a házigazdát hosszú, igen hosszú tosziban köszöntötte föl. Amint ez már minden unalmas tósztnál szokás, csakhamar a közbeszólások egész raja indult meg, ami a szónokot mindenesetre zavarba hozta. A főközbeszóló *Barabás* Dániel volt, akinek megjegyzéseit a szónok teljességgel nem szenvedhette s amidőn az többszöri felszólítás után sem hagyott fel csipkedéseivel, Dini cigány hatalmas kaczrával rajta három hatalmas szurással állott boszút, amely halálát okozta. — A két tárgyalás-iránt általános érdeklődés mutatkozik.

Földhitelintézet városunkban. Örvedetes eseményről értesítik lapunkat. Ugyanis néhány székelly birtokos Sz. *Szakács* Péter vezetése alatt elhatározta egy „*Udvarhelymegyei kisbirtokosok földhitelszövetkezet*“ nek létesítését, remélve, hogy ezáltal a már oly nagy befolyásu idegen intézeteket kiszoríthatja s így vissza adhatja a székellynek saját hazáját. A tervek és alapszabály már teljesen kész és a napokban szétküldik a felhívásokat, hogy nemsokára az alakuló gyűlést is megtarthatassák.

Halálozás. Folyó hó 6-án hunyt el N.-Szébenben *László* Albertné szül. *Szalay* Etelka. Haláláról férje a következő gyászjelentést adta ki: Alulírottak úgy a maguk, mint a közelebbi rokonok nevében a szív legmélyebb fájdalommal tudatják, hogy a hiven szerető és szeretett hitves, gyermekeit rajongásig szerető édes anyja, a jó testvér és rokon *László* Albertné szül. *Szalay* Etelka életének 40-ik, boldog házasesletének 11-ik évében, hosszas és súlyos betegség után, folyó évi április hó 6-án este 10 órakor Nagyszébenben, hová gyógyulást keresni távozott volt, elhunyt. Drága halottunknak porhüvelyé folyó hó 9-én, d. u. 3 órakor a vasúti állomástól fog az ev. ref. szertartás szerint tartandó rövid ima után, az ev. ref. temetőbe elhelyeztetni. Legyen álma csendes, emléke áldott! *László* Albert, városi tanács jegyző, mint férje. *László* Endre, *Tibor*, *Mariska*, gyermekei. özv. *László* Andrásné, mint anyós. *Szalay* Albert, *Szalay* Károly, *Szalay* Lajos, *Szalay* Berta

Pásztor Miklósné, testvérei. *László* András neje és gyermekei mint sógor és sógornője.

Általános elismerik úgy nálunk mint külföldön, hogy a Mauthner-féle gazdasági- és kertimagyvak gyakran háromszor akkora termést adnak, mint sok másféle magvak. Különösen impregnált csillagjegyű répamagjai ritkítják párjukat és össze nem tévesztendők más utánzott hasonló védjegyű, de nem impregnált répamagokkal. A Mauthner-féle magok tehát felülmulhatatlanok és gazdáink csak helyesen cselekszenek, ha szükségletüket mindig Mauthner-féle magokkal fedezik.

Nyomatott Becsek D. Fia könyvnyomdájában.

Weisz R. cukrászata

SZ.-UDVARHELY

Kossuth-utca 44. (Panajoth-házban)

Van szerencsém a n. é. közönségnek szives tudomására hozni, hogy a helyi piacon, a mai kor igényeinek megfelelő

czukrásüzletet

nyitottam.

Vállalatomnál csak elsőrangú szak-képzett segédek alkalmazok.

A felhasználandó anyag beszerzésénél nagy figyelmet fordítok arra, hogy az kifogastalan, legjobb minőségű legyen.

Készíték a leggyorsabbtól a legfinomabban díszített tortákat, mindenféle csemegésüteményt, teasüteményt, luxuskiflit.

Ugy a helybeli, mint a vidéki közönséget kérem, mulatságok alkalmával engemet becses pártfogásával támogatni, mely pártfogást, legjobb és pontos kiszolgálás által megérdemelni törekvésem leend.

Kiváló tisztelettel

WEISZ R.

JEGYZÉKE
az
50.000 nyereménynek.
Legnagyobb nyeremény
a legszerencsésebb esetben:
1.000.000 korona.

		Korona
Az összes nyeremények 5 hónap alatt kisorsoltatnak és készpénzben fizetendők.	1	juta'om 600000
	1	nyer. á 400000
	1	" " 200000
	2	" " 100000
	1	" " 90000
	1	" " 80000
	1	" " 70000
	2	" " 60000
	1	" " 40000
	5	" " 30000
	1	" " 25000
	7	" " 20000
	3	" " 15000
	31	" " 10000
	67	" " 5000
	3	" " 3000
	432	" " 2000
763	" " 1000	
1238	" " 500	
90	" " 300	
21700	" " 200	
3900	" " 170	
4900	" " 130	
60	" " 100	
3900	" " 80	
2900	" " 40	

50,000 nyer. s jut. összegben 13.160,000

Kiváló szerencse TÖRÖK-nél

Nagyon sokan szerencsések lettek általunk.

Öt millió koronánál többet nyertek nálunk nagyrebecsült vevőink. Az egész világ legesélydúsabb sorsjátéka a mi m. kir. szab. osztály-sorsjátékunk, mely nemsokára újból kezdetét veszi.

100,000 sorsjegy 50,000

pénznyereményre soroltatik ki, tehát az összes sorsjegyek fele nyer a mellékelt sorsolási jegyzék kimutatása szerint.

5 hónap alatt összesen Tizenhárom millió 160,000 koronát, egy hatalmas összeget eorsolnak ki. Az egész vállalat állami felügyelet alatt áll.

Az I. s. osztály eredeti sorsjegyeinek tervszerű betétjei a következők:

egy nyolcad (1/8) frt	— 75	vagyis 150 korona
egy negyed (1/4) "	— 150	" 3.— "
egy fél (1/2) "	— 3.—	" 6.— "
egy egész (1) "	— 6.—	" 12.— "

A sorsjegyeket utánvétellel vagy a pénz beküldése ellenében küldjük szét. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket kérünk azonnal, de legkésőbb

f. év április hó 21-ig

bizalommal hozzánk beküldeni.

TÖRÖK és A. TSA.

BANKHAZ, Budapest.

Hazánk legnagyobb detail osztálysorsjáték üzlete.

Főáruházi osztálysorsjáték osztályai:

1. Váci-körút 4. — 2. Múzeum-körút II. — 3. Erzsébet-körút 54.

Rendelőlevél levágandó.

Kérek részemre ..... I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.
Az összeget ..... korona összegben { utánvételre kérem postautalvánnyal küldöm mellékelem bankjegyekben (bólyegekből) } A nem tetsző törlendő.

Pontos cím

Szám 552—1901.
tlkvi.

Kiródmény.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint tlkvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy dr. Kovács Mór végrehajthatónak, Fenyéd község közbirtokossága végrehajtást szenvedő ellen 94 kor. 90 f. s jár. kielégítése végett ezen törvényszék területéhez tartozó, fenyédi I. r. 3. sz. tjkbe A + 121/1. h. 320 k., 653. 984a. h. 76 k., 661. h. 460 k., 728. h. 31 k. 823b. h. 2 k., 9336. h. 2 k., 1228. h. 13 k., 1347b. h. 11 k., 1399. 1396. h. 37 k., 1629b. h. 11 k., 1665. 1667. 1768. h. 30 k., 1685a. 1685b. h. 11 k., 1716. h. 4 k., 1766. 1768. hr. 14 k., 1944. h. 11 k., 1974b. 14 k., 2022b. h. 9 k., 2041. h. 7 k., 2213b. h. 4 k., 2222b. h. 1 k., 2500/1. h. 820 k.; II. r. 24. tjbé 34. hrsz. 173 k., 4479. h. 463 k., 100/1. 100/328. h. 309. k., 100/2. h. 11 k., 100/187. h. 67 k., 100/267. h. 64 k., 100/267. h. 64 k., 100—326. hrsz. 540 k., 165. 173. hrsz. 404 k., 206/1. h. 28 k., 271. hrsz. 11 korona becsértékben az 1901. évi június hó 24-ik napján d. e. 9 órakor Fenyéd község házában tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőknek elfognak adatni.

A venni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes papírban a kiküldött kezéhez letenni.

Az árverés további feltételei a hivatalos órák alatt a tlkvi hatóságnál tekinthetők meg.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.
Sz.-Udvarhely, 1901. jan. 26.

Mihály,

kir. tvszéki egyes bíró.

Makutatura papíros métermázsánkat
7 forintért kiadóhivatalunkban eladó.

Sz. 1381—1901.
tkvi.

Kiródmény.

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint tlkvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy a Székelyegyleti első Takarékpénztár végrehajthatónak, ifj. Ferencz József és Kisfaludi István végrehajtást szenvedő ellen 280 kor. s jár. kielégítése végett ezen kir. tvszék területéhez tartozó, k.-kiszaludi 303. sz. tjkben A + 384/2. hrsz. fekvő 16 kor., 1165. 18 k., 4035. 12 k., 383. 8 k., 1589. 10 k., 2993b. 10 k., 2994b. 12 k., 4036. 12 k., 1783. 20 k., 1600. 12 k., 4038. 12 k., 1. 14 k., 2926. 14 k., 3850. hrsz. fekvő 36 kor.; a k.-kiszaludi 386. sz. tjkben A + 1011. 1012. hrsz. alatti fekvőre 46 korona. 2003. 6 k., 637/1. 8 k., 2207. 10 k., 2346. 12 k.; k.-kiszaludi 319. sz. tjkben A + 381. 382. hrsz. fekvőre 24 kor.; k.-kiszaludi 389. sz. tjkben A + 9. 10. 11. hrsz. alatti fekvőre 412 korona, 422. 4 k., 447. 4 k., 463. 468. 469. 38 k., 568. 4 k., 680. 4 k., 1456. 1465/1. 24 k., 1521. 6 k., 1579/2. 4 k., 1751. 12 k., 1944. 20 k., 2340. 14 k., 2408. 14 k., 2672/1. 12 k., 2847. 14 k., 2877/1. 32 k., 2912/1. 20 kor., 2917/1. 24 k., 2979. 6 k., 2984. 16 k., 3034. 8 k., 3063/1. 9 k., 3133. 6 k., 3705. 12 k., 3831. 6 k., 3851. 3852. 4 k., 3883. 8 k., 3940/1. 18 k., 4047. hrsz. alatti fekvőre 12 kor.; k.-kiszaludi V. r. 487. sz. tjkben 910/2. 911/2. hrsz. fekvőre 22 k.,

1361/1. 1362/1. 20 k., 1524/2. 4 k., 1820/3. 10 k., 2013/2. 8 k., 2069/3. 2069/5. 24 k., 2234/1. 6 k., 2154/2. 5 k., 2339/2. 13 k., 2404/2. hrsz. fekvőre 6 korona becsértékben, a k.-kiszaludi 386 sz. tjkben az 1881. évi 60. t.-cz. 156. § a értelmében Elekes Anna felerészbeni társtulajdonos jutalékára is, a 303. sz. tjkben foglalt 384. hrsz. fekvő pedig a C. 1. alatt Pikuj Zsuzsanna javára bekebelezett 1/4-ed részbeni élethossziglani haszonélvezeti jog fentartásával külön telekkönyvi jószágtestenként az 1901. évi június hó 19-ik napjának d. e. 9 órakor K.-Kis-

falud községében megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőknek el fognak adatni.

A venni szándékozók a becsárnak 10%-át készpénzben vagy óvadékképes papírban kötelesek a kiküldött kezéhez letenni.

Az árverés további feltételei a hivatalos órák alatt ezen kir. tlkvi hatóságnál megtekinthetők.

A kir. törvényszék, mint tlkvi hatóság.

Sz.-Udvarhely, 1901. márczius 5-én.

Mihály,
kir. tvszéki egyes bíró.

Kőbányai Első Magyar Részvény Sörfőzde

←←←←← főraktára →→→→→

Rösler és Gábor Vaskereskedése Székelyudvarhelytől.

Van szerencsénk a nagyérd. t. közönség tudomására hozni, hogy jó hírnévben 1854. óta fennálló Kőbányai Első Magyar Részvény sörfőzdétől a

főraktárt

felállítottuk, s erre a célra egy megfelelő nagy jégvermet építettünk.

Ajánljuk a legjobb minőségű kőbányai söroket 1/2 és 1/4 hektoliteres hordókban, ugyszintén naponkint frissen és tisztán töltött palaczkokban előnyös árak és pontos kiszolgálás mellett.

Üsletünkben kapható:

Naponta friss töltésű, jégbe hűtött 1 palaczk Márcziusi sör 18 kr, 1 palaczk maláta sör 20 kr. 10 palaczkon felül a házhoz szállítva, a palaczkokat darabonként 10 kr letét mellett kölcsön adjuk.

A n. é. közönség szíves megrendeléseit várva, maradunk kiváló tisztelettel

RÖSLER és GÁBOR, az Első Magyar Részvény Sörfőzde
FŐRAKTÁRA.

GÁZKÉSZÜLÉK GYÁRTÁSI VÁLLALAT

MAUTNER ADOLF és TÁRSAJ

Budapest, V., Arany János-utcza 5. szám.

Acetylin vilagitási berendezések
minden nagyságban.

Számos berendezés üzemben.

Szakképzett képviselők kerestetnek.

Számos elismerő nyilatkozat birtokában vagyunk.

A többek között berendeztük:

Özv. gróf Batthyány Józsefné, nagybirt. Felbár
Dr. Almásy László ügyvéd, Jászberény
Dr. Polgár Sándor, ügyvéd Gyöngyös
Takarékpénztár Esztergom
Községháza Vojtek
Bikfalvi Testvérek, kereskedők Zilah
Löwy József és Tsa, likörgyár Besztercebánya
Trappista-kolostor Prijedor (Bosznia)
„Posavina“-szálló Brecka (Bosznia)
„Boena“-szálló Banjaluka (Bosznia)

Friedrich Sándor, vendéglős N.-Palánka
Haus Keresztély, vendéglős Hódcsáh
Mezei Mór, vendéglős Munkács
Földváry István, vendéglős Uj-Gradiska
Frank Mór és Tsa vasúti vendéglős Boglár
Wimmer Károly, vendéglős Bjelina (Bosznia)
Planer Ferencz, vendéglős Déva
Kónya Miklós, vendéglős Zilah
Kaszinó-egylet Nyirbátor
Weiser Berthold, vendéglős L.-Szt.-Miklós

Csak nőket érdekelhet e szenzációs felfedezés!

„Afroditin“ mellszépítő, a háremhölgyek csodahatású laurus-írja, mely visszavarázsolja a női kebel elvesztett ifjui üdeségét, ruganyos teltségét. A testbört bársony-lágyságúvá és selyemfényűvé varázsolja. Ezen csodahatású ír gyógynövényekből készül, tehát semmiféle ártalmas anyagot nem tartalmaz. Egy tégely ára használati utasítással 4 korona. Törvényesen védve. A pénz beküldésével vagy utánvétellel megrendelhető a

„Stearoptinum“ laboratóriumában: Budapest, VII. kerület, Mexikói-út 88. szám.

„STEAROPTINUM“

(Olaj-sebtapasz) Bámulatos gyorsan gyógyító
olaj-sebtapasz, a mely egyetlen a maga nemében s egy
régli család titka.

Budapestben a katonaságnál orvosilag rendelve.

Biztosan gyógyítja s a fájdalmat rögtön csillapítja bármily sebeknél: vágás, zúzódás, égés, fagyás, mindenféle kelevény, a női emlők gyuladása és gyűlése, a titkos betegségek, kiütések stb.

Egy adag ára használati utasítással együtt 2 korona.

A hatásáért kezességet vállal, a mi ha elmaradna, — a pénzt visszaszolgáltatja a „Stearoptinum“ laboratóriuma.
A pénz beküldésével vagy utánvétellel megrendelhető a „Stearoptinum“ laboratóriumában

Budapest, VII. ker., Mexikói-út 88. II. 25.

Pártoljuk a magyar ipart!

Legjobb Csontlevélpapír

„Adria”

HAZAI GYÁRTMANY!

Versenyez a külföld elsőrendű készítményeivel!

parisi kiállításon az „Arany óram”-me kitüntetés.

KESZITI

Csász. és kir.

udvari szállító

RIGLER JÓZSEF EDE

PAPIRNEMÜGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPESTEN.

Kapható: Gyertyánffy Gábornál.

Csak V., Deák Ferencz-utca 10/n.

A legfinomabb francia és angol Gummi

különlegességek valódiak jótállás mellett.

Roulé eredeti dobozban, tuczatja 3, 4, 6 és 8 forint. Roulé egyenkint csomagolva, tuczatja 3, 4, 6 és 8 frt. Capette americ (rövid) fehér színű, tuczatja 3 és 4 frt., narancs színű 5 és 6 frt. Victoria, tuczatja 4, 6 és 8 frt. Nőknek legújabb Dianaöv

Halholtyag (hosszu) tuczatja: 3, 4, 6 és 8 forint Halholtyag (rövid) tuczatja 4 és 6 frt. Pely Portus Haase darabja 2 frt. Pely Porus Mensingar darabja 250. Parisi óvspongya tuczatja 4 és 6 frt. Tanfel-féle 3-8 frt

Csakis: Pollitzer Mór és Fianál BUDAPEST Deák-u. 10/n

Tessék a címre figyelni!

A Richter-féle

Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

egy régi kipróbált báziszer, a mely már több mint 30 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmazatik köszvénynek, oszónál és meghúléseknél. Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor mindig figyelemmel legyünk a „Horgony” védjegyre és a „Richter” czéjegyzésre. 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapest.

Richter F. Ad. és társa, osász. és kir. udvari szállítók, Rudolstadt.

Ügyvédjelöltet azonnali belépésre keres Dr. Lukácsffy István ügyvéd Székelyudvarhelytt.

KLEIN ZSIGMOND

szobafestő

Székelyudvarhely, (Attila-u. Zengliczky-féle ház)

ajánlja

a n. é. közönségnek b. figyelmébe a kor igényeinek megfelelőleg fejlesztett szobafestését, kiváló szép mintázatait — jutányos árak mellett. Becses pártfogást kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Klein Zsigmond

Nagy: Mond csak kérek Balog, vettél már magadnak osztálysorsjegyet?
Balog: Még nem, mert nem tudom, melyik a legszerencsésebb főáruda.
Nagy: A legszerencsésebb főáruda.

BIHARI EDE

Budapest, Városház-utca 14.

Gondold csak kedves barátom, minő szerencsés ember, rövid idő alatt már kétszer nyerték nála a jutalomdíjat!

Balog: Mi az a jutalomdíj?
Nagy: Jutalomdíj, barátom az a legnagyobb nyeremény

600.000

korona. En ebben a főárudában játszom és mondhatom, hogy egyszerűen szolgálnak ki, a húzás után azonnal lakáson van a húzási jegyzék.

Balog: Mi az ára az első osztályu sorsjegyek?
Nagy: 1/1 sorsjegy 12 — kor. 1/2 sorsjegy 6 — kor. 1/4 sorsjegy 3 — kor. 1/8 sorsjegy 150 kor.

Balog: De hol rendeljem meg a sorsjegyet?
Nagy: Veszel egy 2 kros levelezőlapot, kiválasztol az alábbi számok közül egyet vagy többet és megírod, hogy küldjék utánvéttel a címre. Ha a pénzt postautalványon előre beküldöd, elegendő, ha a szelvényre ráírod a címedet és a számot, melyet kiválasztottál.

Balog: Ez nagyon egyszerű és nem is drága!
Nagy: De ne várj soká és rendelj azonnal.
Balog: Akkor sietek, azonnal írok és rendelek egy szerencseszámot

BIHARI EDE főelárusítónál

Budapest, Városház-utca 14.

Számjegyzék:

98401 1/2	87208 1/1	34222 1/8	43219 1/2	23504 1/4
95613 1/8	53434 1/8	82316 1/4	28749 1/4	23564 1/1
69676 1/8	80508 1/2	57875 1/4	25801 1/2	14209 1/2

BARTHA

ANDRÁS

czipésmester

Székelyudvarhelyt

Kossuth-u. 21.

(Zálogház mellett.)

Ajánlja n. é. közönség szíves figyelmébe a Kossuth-utca 21. sz. (Zálogház mellett) egész újonnan berendezett

férfi- és női-

kész czipőraktárát

és üzlethelyiségét.

A legfinomabb anyagból a legkényesebb izlésnek is megleteleően készít kellő gyorsasággal, tartóssággal, pontossággal, jutányos árak mellett férfi-, női és gyermekecipőket. Sokoldalú tapasztalataira támaszkodva, a n. é. közönség bizalmát és megrendeléseit kéri.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Barcsay Károly

női- és férfi-divat üzlete

Vászon- és fehérnemű nagy- raktára

Székelyudvarhelytt (Fötér).

Van szerencsém a n. é. közönség szíves figyelmét felhívni arra, hogy a helybeli piacon (fötér) Szabó Ferencz ur házában megfelelő tőkével, egy izlésesen berendezett női és férfi divat, vászon, asztalnemű és menyasszonyi kelengyéhez tartozó áruraktárt nyitottam.

Hosszas idők alatt szerzett kereskedelmi tapasztalataim, melyeket részint mint egy elsőrangú czég utazója, részint mint önálló czég tulajdonosa, működésem folyamán nyertem, olyan kellemes helyzetbe juttatnak, hogy szolid üzleti elveim alapján állva, nemcsak előnyös kiszolgálással, de jó izlésem és kizárólag jóminőségű áruimmal is a n. é. közönség igényeinek minden részben teljesen megfelelelhetek.

Tisztelettel kérem a n. é. városi és vidéki közönséget, hogy szíveskednének minél gyakrabban b. látogatásukkal módot nyújtani arra, hogy szolid üzleti elveim valóságáról, kiszolgálásaim által, alkalmam nyilhassék a n. é. közönséget személyesen is meggyőzödtetni.

Magamat a n. é. közönség kegyes pártfogásába ajánlván, maradtam teljes tisztelettel

Székelyudvarhelyt, 1901. márczius 10-ikén.

BARCSAY KÁROLY.

Elvem kevés haszon mellett nagy forgalom.

Barcsay Károly

női- és férfi-divat üzlete

Vászon- és fehérnemű nagy- raktára

Székelyudvarhelytt (Fötér).